घृतं मधु [५]। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यज" इति। उषाशब्देन सप्तमप्रयाजदेवस्य मूर्त्तिद्वयमहोरात्राभिमानी रूपमुच्यते। द्वे उषे होता यजतु। कीदृशे उषे, सुपेशसे शोभनरूपयुक्ते नक्तं दिवा अहोरात्ररूपे अश्विना सञ्जानाने अश्विदेवाभ्यां संयुज्य सर्व्वं जानन्त्यौ तथा सरस्वत्या सह समञ्जाते सम्यक् गच्छन्त्यौ तादृश्यौ देव्यौ इन्द्रे भेषजं न औषधमिव। त्विषिं दीप्तिं कृतवत्या विशेषः श्येनो न प्रवलपक्षी इव, रजसा रञ्जकेन हृदा हृदयेन संयुक्ते इति शेषः। यथा श्येनस्तीव्रवेगेन मनुष्याणां हृदयं रञ्जयति तद्वदिमे अक्षि स्वकार्य्यनिष्पादनेन रञ्जयत इत्यर्थः॥

अथाष्टममन्त्रमाह। "होता यक्षद्दैव्या होतारा भिषजाश्विना। इन्द्रं न जाग्टवी दिवा नक्तं न भेषजैः। शूषꣳ सरस्वती भिषक्। सीसेन दुह इन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यज" इति। दैव्याहोतृशब्देन अष्टमप्रयाजदेवस्य द्वौ देहावुच्येते, तौ होता यजतु, भिषजाश्विना भिषक्रूपावश्विनावपि यजतु; इन्द्रं न इन्द्रमपि यजतु। नकारः समुच्चयार्थः। कीदृशौ होतारौ, दिवा नक्तं न दिवसे रात्रौ च भेषजैरौषधैः जाग्टवी जागरूकौ अनिष्टपरिहारेण निरन्तरं सावधानावित्यर्थः। येयं सरस्वती सा भिषक्समाना सती सीसेन सीसक्रीतेन शष्यद्रव्येण शूषं बलम् इन्द्रियं चक्षुरादिपाटवञ्च दुहे दोग्धि सम्पादयतीत्यर्थः॥

अथ नवममन्त्रमाह। "होता यक्षत्तिस्रो देवीर्न भेषजम्।